

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата економічних наук, доцента
Кучменка Віталія Олександровича
на дисертацію Сергієнко Ірини Григорівни тему:
«Публічне управління сталим розвитком інклюзивного міста»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»**

1. Актуальність теми дисертаційної роботи

Сьогодні існування суспільства нерозривно пов'язано з різними аспектами сталого розвитку міст, що є ключовим фактором розвитку економіки. Політика сталого розвитку реалізується на основі гармонійного поєднання економічного, соціального та екологічного розвитку; координації зусиль всієї спільноти для його досягнення, враховуючи провідну роль держави у забезпеченні цього процесу. Україна ж активно приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку міст. Для України, яка прийняла стратегію сталого розвитку важливо напрацювати дієві механізми досягнення цілей сталих розвитку з врахуванням національних особливостей та викликів, зумовлених повномасштабним військовим вторгненням росії. Особливо актуальним завданням є забезпечення сталого розвитку інклюзивних міст, які в умовах децентралізації беруть на себе найбільшу відповідальність за створення безпечного середовища життєдіяльності кожного громадянина. Тому дослідження наукових та прикладних засад управління сталим розвитком інклюзивних міст є актуальним. Виходячи із зазначеного, дисертаційне дослідження Сергієнко І.Г. є своєчасним і відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

2. Ступінь обґрунтованості наукових досліджень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна та повнота викладу в опублікованих працях

Дисертаційну роботу виконано відповідно до теми НДР Державного університету «Житомирська політехніка» «Забезпечення економічної безпеки територіальних виробничих комплексів» (номер державної реєстрації 0120U103443). У межах теми автором проведені дослідження, пов'язані з удосконаленням механізму публічного управління публічного управління сталим розвитком інклюзивних міст.

У дослідженні збережено послідовність викладу матеріалу, наявний логічний зв'язок між структурними частинами.

Дисертаційна робота Сергієнко І.Г. виконана на високому науковому рівні, започатковує вивчення нових проблем науки і практики державного управління. Зокрема, до таких положень, насамперед, слід віднести ті результати, які було удосконалено дисертанткою, а саме:

- теоретичні положення публічного управління інклюзивним містом через: структурування проблемних питань інклюзивної урбанізації (перенаселеність і перевантаження транспортних систем/недоступність транспорту, погіршення якості навколишнього середовища, нерівномірний розподіл ресурсів, енергетична неефективність, невідповідність інфраструктури реальним потребам, соціальна нерівність, загроза безпеці) на підставі аналізу глобальних та національних цілей сталого розвитку, а також через обґрунтування напрямів вирішення проблем (сприяння доступності у всіх сферах життя, захист прав людини, економічний розвиток, соціальна інтеграція, заохочення екологічної стійкості, створення позитивного іміджу країни), що дозволяє підвищити якість та результативність процесу формування та реалізації стратегії інклюзивного міста в публічному управлінні;

- комплексний механізм управління сталим розвитком інклюзивних міст шляхом: 1) обґрунтування інструментів багатосекторальних рішень для багатовимірної проблеми інклюзивного розвитку міст; 2) визначено сукупність профілактичних та лікувальних заходів для прогнозування майбутнього зростання; 3) запропоновано інструменти встановлення пріоритетів та збільшення обсягу інвестицій; 4) використання потенціалу спільнот як каталізатора інклюзії; 5) зміцнення місцевих спроможностей; пошосте, розвиток партнерських відносин; 6) порядку формалізації напрямів державної політики розвитку інклюзивних міст на центральному рівні та напрями розвитку сучасних стратегій; 7) комплекс заходів з удосконалення публічного управління сталим розвитком інклюзивного міста;

- підхід до формування стратегічних напрямів розвитку інклюзивних міст на підставі аналізу стратегій розвитку міст України та ідентифікації їх сильних та слабких сторін, що характеризується синергетичним ефектом, багатовекторністю та забезпеченням досягнення цілей сталого розвитку, а також сприяє розкриттю потенціалу розвитку міста в контексті формування інклюзивного суспільства.

Значну наукову новизну містять також й інші результати дисертантки, які розвивають вже існуючі наукові положення, зокрема набуло подальшого розвитку:

- тезаурус публічного управління сталим розвитком міста через пропозиції щодо змістовного навантаження понять: «інклюзивне місто», «інклюзивне місто майбутнього», «сталий розвиток інклюзивним містом», «публічне управління сталим розвитком інклюзивного міста», що надало чіткої змістовності понятійному апарату дослідження, визначивши його подальші векторні спрямування та уможливило формування подальшої методологічно-організаційної надбудови власне публічного управління сталим розвитком інклюзивного міста;

- визначення характеристик інклюзивного міста (інклюзивна урбанізація, соціальна ексклюзія, соціальна інклюзія) та напрямів трансформації публічного управління інклюзивним містом (законодавство; бюджетування і фінансування; доступна інфраструктура; освіта і соціальна підтримка; рівні

можливості на робочих місцях; розвиток громадянського суспільства), що має теоретичне значення та є підґрунтям для удосконалення положень нормативно-правових документів в межах узгодженості з міжнародним законодавством;

- ідентифікація особливостей формування та реалізації стратегій інклюзивного міста в іноземних країнах та напрямів впровадження досвіду в містах України, враховуючи умови воєнного стану та необхідність створення інклюзивних міст в контексті подолання наслідків війни.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано в 10 наукових працях: 1 монографії; 7 статтях у наукових фахових виданнях України; 2 тезах доповідей на міжнародних та всеукраїнських конференціях. Результати дослідження є особистим досягненням дисертантки.

3. Достовірність одержання результатів дослідження

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується використанням широкої теоретичної та емпіричної бази за темою дисертації, в т.ч.: офіційних статистичних даних, нормативних документів, результатів наукових досліджень, що викладені в наукових публікаціях вітчизняних та зарубіжних вчених тощо. Наведена характеристика структурних частин дисертації свідчить про те, що у ній коректно, з наукової точки зору, визначено мету, завдання, а також порядок їх реалізації.

В основі методологічної бази дослідження лежить система загальнонаукових та спеціальних методів пізнання явищ і процесів у системі публічного управління. Розвиток понятійного апарату дослідження здійснено шляхом застосування методів аналізу та синтезу, дедукції та індукції, порівняння, бібліографічного аналізу (п.1.1). Ідентифікацію тригерів формування інклюзивного міста майбутнього, передумов та потреби в розвитку інклюзивного уможливило використання аналізу та синтезу, індукції та дедукції, системного підходу, групування (п.1.1- 1.2). Опрацювання глобальних та національних цілей сталого розвитку в контексті публічного управління інклюзивним містом здійснено через застосування методів аналізу, синтезу, логічного узагальнення, систематизації, абстрагування та моделювання (п.1.3). Розвиток стратегічних положень публічного управління сталим розвитком інклюзивних міст здійснено за використання методів аналізу, синтезу, логічного узагальнення, порівняння, аналогії, стратегічного планування та аналізу (п.2.1-2.3). Опрацювання зарубіжного досвіду впровадження стратегії інклюзивного міста стало можливим шляхом застосування монографічного методу, методів бібліографічного аналізу, логічного узагальнення, порівняння, аналогії (п.3.1). Формування інноваційного механізму публічного управління сталим розвитком інклюзивного міста здійснено за допомогою методів аналізу та синтезу, моделювання, абстрагування, порівняння, систематизації, групування, дедукції та індукції.

Достовірність практичних розробок дисертантки підтверджена відповідними довідками. Виходячи із цього, можна зазначити, що висновки та пропозиції в дисертації є достовірними.

4. Теоретична та практична цінність дослідження для науки та практики

Дисертаційне дослідження є важливим для розвитку теоретичних організаційно-методичних положень публічного управління сталим розвитком інклюзивних міст. Висновки, пропозиції і рекомендації, що містяться у дисертації, мають теоретичне і практичне значення, що підтверджується обґрунтованими висновками та рекомендаціями дисертантки, а також практичною реалізацією результатів дослідження.

Окремі концептуальні положення роботи доведено до рівня практичних пропозицій. Довідки щодо впровадження результатів дисертаційного дослідження підтверджують теоретичну значущість та практичне значення дисертації. Результати дослідження впроваджено у діяльність Житомирської міської ради (довідка від 27.12.2023 р.), до того ж основні положення дисертації використовуються Державним університетом «Житомирська політехніка» при підготовці фахівців за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» (довідка № 44-01.00/1071 від 30.08.2023 р.).

5. Оцінка оформлення дисертації

Дисертація оформлена згідно з вимогами Міністерства освіти і науки України.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота містить 12 таблиць. Список використаних джерел нараховує 187 найменувань.

6. Академічна доброчесність

Порушень академічної доброчесності у наукових працях, а також в дисертаційній роботі Сергієнко Ірини Григорівни не виявлено.

7. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Дисертаційна робота Сергієнко Ірини Григорівни заслуговує позитивної оцінки, разом з тим, слід зауважити, що предмет дослідження зумовлює низку дискусійних положень, що потребують подальшого обговорення. До них, зокрема, треба віднести такі:

1. Запропоновано автором удосконалення комплексного механізму управління сталим розвитком інклюзивних міст шляхом поєднання «профілактичних» підходів для прогнозування майбутнього зростання з «лікувальними» рішеннями. Враховуючи медичне походження вживаної термінології, все ж таки доречно було б замінити поняття: «профілактичні» підходи на превентивні підходи, а «лікувальні» рішення – на санаційні рішення, що дозволило б акцентувало увагу саме на економічній сутності в реалізації поставленого наукового завдання автором.

2. У параграфі 3.2, автором формалізовано напрями державної політики щодо розвитку інклюзивних міст на центральному рівні, де деталізовані нормативні документи (стратегії), які потребують або внесення змін, або розробки. Робота б значно виграла, якщо разом із стратегіями, які потребують внесення змін, відображалась повнота досягнення чи відхилення від очікуваних результатів при реалізації публічної політики сталого розвитку інклюзивного міста.

3. Здійснена авторкою оцінка національних стратегій в розділі 2 дисертаційної роботи, підтвердила їх важливість у створенні інклюзивного суспільства в Україні для забезпечення можливостей для кожної людини в повноцінному долученні до громадського життя та максимального доступу до послуг та ресурсів. Беручи до уваги визначену важливість сталої міської мобільності для створення безбар'єрного простору в контексті Національної стратегії, доречнішим вбачаємо більш детального розкриття авторського бачення терміну «стала міська мобільність», оскільки дана концепція є шляхом вирішення проблем, пов'язаних із інклюзивною урбанізацією.

4. В параграфі 3.1 дисертантка потужно розкрила зарубіжний досвід впровадження стратегії інклюзивного міста, однак, доречно було б дослідити також особливості розвитку інклюзії в містах західного зарубіжжя, що мають не менш важливі досягнення у впровадженні принципів інклюзивного відновлення.

Висловлені пропозиції та зауваження мають рекомендаційний характер та не знижують загальної позитивної оцінки представленого наукового дослідження, яке вирішує актуальні проблеми в сфері публічного управління сталим розвитком інклюзивних міст.

8. Загальний висновок

Дисертаційна робота Сергієнко Ірини Григорівни на тему «Публічне управління сталим розвитком інклюзивного міста» є цілісною, завершеною, самостійно виконаною науковою працею, яка містить повною мірою обґрунтовані науково-практичні результати та сприяють розвитку системи публічного управління. В результаті виконаних дисертанткою досліджень удосконалено механізми публічного управління сталим розвитком інклюзивних міст.

Таким чином, дисертаційна робота за її змістом та оформленням відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року, а її автор – Сергієнко Ірина Григорівна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

Кандидат економічних наук,
доцент,
Державний університет
«Житомирська політехніка»

Віталій Кучменко

Віталій КУЧМЕНКО

Підпис *Кучменко В.*
Засвідчую:
Учений секретар
Житомирська політехніка
Вайцук І.

